

Til Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg, Uddannelses- og Forskningsudvalg, Socialudvalg og Indenrigsudvalg

den 5. oktober 2025

Om strukturelle årsager til at børn i Danmark mistrives, mister retten til undervisning og retssikkerhed

Kære medlemmer af BUU, UFU, SOU og INU

Vi henvender os som medlemmer af folkebevægelsen #enmillionstemmer med opbakning til Forældrekommissionen, Jens Langhorn m.fl. efter DR-dokumentaren *Skolens tabte børn*. Den satte ord på noget, mange af os længe har råbt op om: at systemet omkring børn er brudt sammen – ikke fordi lærere, pædagoger eller forældre ikke gør deres bedste, men fordi rammerne, retssikkerheden og styringslogikken ikke længere hænger sammen med børns virkelighed.

1. Rammerne er blevet biologisk uholdbare

Som psykolog Kirsten Callesen netop har beskrevet i et opslag på facebook og en video på youtube, reagerer børnene ikke "fordi de er skrøbelige" – men fordi de reagerer sundt på noget usundt. VIVE, SIF, EVA og WHO dokumenterer, at tempo, stimuli, skift og manglende stabilitet overstiger børns biologiske kapacitet.

Et barn møder i dag mange flere voksne, end det kan nå at knytte sig til; søvn og ro er under pres; relationer fragmenteres. Nervesystemet overbelastes, og børn reagerer med stress, uro, skolevægning og psykiske symptomer.

Det er ikke dårlig opdragelse – det er fysiologi.

Vi har med andre ord skabt rammer, der bryder med børns biologiske forudsætninger for læring og tryghed.

2. Manglende retssikkerhed for børn i skolen

Samtidig er børn i folkeskolen retsløse, når de har brug for støtte. Der findes **ingen lovpligtige frister** for, hvor længe kommunen må være om at udarbejde en pædagogisk-psykologisk vurdering (PPV), en indstilling til udredning i psykiatrien eller en indstilling om visitation til specialundervisning.

Forældre oplever, at måneder bliver til år, mens børn står uden undervisning eller støtte. Det er en direkte krænkelse af barnets ret til uddannelse efter Grundloven § 76 og FN's Handicapkonvention artikel 24.

På socialområdet har vi i det mindste **retssikkerhedslovens § 3, stk. 2**, der kræver sagsbehandlingsfrister – men i folkeskolen findes intet tilsvarende. Det betyder, at børn med behov for særlig støtte falder mellem to stole: Skoleloven uden frister, og sociallovgivningen uden ansvar.

3. Et system uden ansvar og uden konsekvenser

Rigsrevisionens kritik af Ankestyrelsens Tilsyn 2. juni 2025 afslørede alvorlige mangler i statens kontrol med kommunernes lovoverholdelse. Men revisionen kan kun granske områder med statsrefusion – og dermed ikke folkeskolen.

Det betyder, at **der ikke eksisterer noget effektivt statsligt tilsyn** med, om kommuner faktisk lever op til Folkeskoleloven. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) har fra 2025 opgivet det uformelle tilsyn og overlader lovlighedsspørgsmål til Ankestyrelsen – der har fire ansatte til at kontrollere 98 kommuner og 5 regioner på området inkl. social- og beskæftigelsesområdet.

Resultatet er, at børn i praksis ikke har nogen klage- eller kontrolmekanisme, når kommunen undlader at hjælpe. Der er ingen konsekvens, ingen tidsfrister, og ingen statslig instans, der sikrer, at loven overholdes.

4. Økonomiske incitamenter forværrer problemet

Kommunernes økonomiske styring og budgetlovens stramme rammer betyder, at børn ofte ikke får det rette tilbud, men det billigste. Kommunerne får statsrefusion for tabt arbejdsfortjeneste, men ikke for et dyrt specialundervisningstilbud.

Det betyder, at børn bliver hjemme, mens forældre mister arbejde og indkomst – og kommunens samlede udgift paradoksalt nok vokser. Den økonomiske struktur modarbejder barnets ret til hjælp, og ansvaret flyttes fra fællesskabet til familien.

Rigsrevisionens beretning 13/2021 om forvaltningen af handicapområdet viste allerede, hvordan de økonomiske incitamenter i kommunernes styring systematisk fører til, at borgere – herunder børn med handicap – ikke får den nødvendige hjælp rettidigt.

Revisionen dokumenterede, at kommunerne i flere tilfælde udskød eller undlod at bevilge ydelser af hensyn til økonomi, og at Social- og Ældreministeriets tilsyn ikke greb effektivt ind. Det mønster genfindes nu i skolernes håndtering af børn med særlige behov.

5. Et spejl af socialområdets sammenbrud

Problemet er ikke isoleret til skolen. Det minder om den retssikkerhedskrise, Rigsrevisionen og Folketingets Socialudvalg har dokumenteret på socialområdet (vores henvendelser SOU 433, INU 65).

Her har Ankestyrelsen ikke ført effektivt Tilsyn med kommunernes overholdelse af lovgivningen. Vi ser nøjagtig det samme mønster i folkeskolen – blot uden, at nogen formelt har ansvaret.

6. Vores fælles ansvar – og vejen frem

Dette er ikke et spørgsmål om flere quickfixes eller kampagner om "robusthed". Det er et strukturelt sammenbrud i rammerne for børns udvikling, retssikkerhed og læring.

Vi anbefaler:

- At Folketinget indfører **lovpligtige tidsfrister** for udredning og visitation til støtte i folkeskolen
- At der skabes **ensartede retssikkerhedsgarantier** mellem skole- og sociallovgivning
- At **Tilsynet styrkes**, og STUK får et reelt mandat til at reagere på kommuners lovbrud
- At **økonomiske incitament**er omlægges, så kommuner ikke tjener på at undlade hjælp
- At der udvikles en **national strategi for børns trivsel**, som tager udgangspunkt i forskning om nervesystem, søvn, relationer og stabilitet

Afslutning

Når børn ikke kan holde til rammerne, er det ikke børnene, der er forkerte – det er rammerne.

De viser os, hvor samfundet er kørt af sporet.

Det er på tide, at Folketinget tager ansvar for at genskabe den retssikkerhed og forudsigelighed, som børn, forældre og fagpersoner har mistet.

Bilag

- Rigsrevisionen 2. juni 2025: *Beretning om Ankestyrelsens tilsyn med kommunerne* (s. 4)
- Rigsrevisionen 21. marts 2022: *Beretning om forvaltningen af handicapområdet* (s. 4)
- Vores offentliggjorte henvendelser SOU 433 / INU 65: *Tilsynet, retssikkerhed og sagsbehandlingsfrister på socialområdet* (s. 4)
- Tilsynet 15. december 2023: *Ankestyrelsens generelle udtalelse om sagsbehandlingsfrister* (s. 4)
- Kirsten Callesen 5. oktober 2025: *Hvorfor har så mange børn problemer i dag?* (s. 5-8)
VIVE, EVA, SIF og WHO-rapporter (2021–2025) om børns trivsel, søvn og stress

Med venlig hilsen

På vegne #enmillionstemmer

Peter Hansen og Elizabeth Christensen

Rigsrevisionens beretning 2. juni 2025

[Beretning nr. 18/2024 om Ankestyrelsens tilsyn og brug af reaktioner ved lovbrud | Rigsrevisionen](#)

Rigsrevisionens beretning 21. marts 2022

[Beretning nr. 13/2021 om forvaltningen af handicapområdet | Rigsrevisionen](#)

Ankestyrelsens generelle udtalelse om kommunernes offentliggørelse af sagsbehandlingsfrister på det sociale område 15. december 2023

[Tilsynsudtalelse om kommunernes offentliggørelse af sagsbehandlingsfrister](#)

SOU 433 / INU 65: *Tilsynet, retssikkerhed og sagsbehandlingsfrister på socialområdet*

[SOU, Alm.del - 2024-25 - Bilag 433: Henvendelser fra Folkebevægelsen #enmillionstemmer v/Peter Hansen og Elizabeth Christensen om systemfejl og manglende retssikkerhed for borgere / Folketinget](#)

[INU, Alm.del - 2024-25 - Bilag 65: Henvendelser fra Folkebevægelsen #enmillionstemmer v/Peter Hansen og Elizabeth Christensen om systemfejl og manglende retssikkerhed for borgere / Folketinget](#)

Kirsten Callesen 5. oktober 2025. Hvorfor har så mange børn problemer i dag?

Kirsten Callesen, Medstifter, psykolog og CDO her: [Systemizer](#), psykolog og stifter af [Psykologisk Ressource Center](#), tidligere stifter og psykolog på [Søstjerneskolen](#)

Opslag på facebook den 5.oktober 2025 med youtube video

“Hvorfor har så mange børn problemer i dag?”

[Jens Langhorn](#) og [Louise Gielov Olsen](#) har med DR dokumentaren 'Skolens tabte børn' slået alarm. Det har medført en samfundsdebat, som vi er mange fagpersoner, der har ventet på skulle gå viralt. Vi er mange som i årevis har udtrykt stærke bekymringer om, hvordan vi som samfund tager vare på vores børn og unge.

Jeg bliver jævnligt spurgt: Er der nogen, der kan fortælle, hvorfor der er så mange børn, der ikke kan opføre sig ordentligt i dag? Hvad er det i dagens rammer, der er så forskellige fra tidligere generationers? Hvad er der sket siden så mange børn har fået det sværere – også børn, som egentlig gerne vil?

Jeg hører det igen og igen:

“Der er jo ikke flere børn end før – hvorfor reagerer de så voldsomt i dag? Hvad er der sket?”

Det korte svar er: Rammerne har ændret sig – radikalt. Og vores børn mærker det i deres nervesystem, før vi når at opdage det i statistikken. Tidligere voksede børn op i små, stabile fællesskaber med få, kendte voksne.

I dag viser VIVE's analyse fra 2023, at et barn i vuggestue i gennemsnit møder langt flere forskellige voksne på ét år end de kan tåle, når man tænker på tilknytningsbehov. Det betyder gentagne skift, nye relationer og et konstant krav om tilpasning.

Hver gang et barn skal afstemme sig til en ny voksen, bruger det energi på tryghed. Når det sker dagligt, bliver nervesystemet overbelastet.

Samtidig viser Statens Institut for Folkesundhed (2022), at søvn og restitution er blandt de stærkeste faktorer for psykisk trivsel – men at søvnen er under pres. Når børn sover for lidt, stiger stresshormonet kortisol, og hjernen får sværere ved at bearbejde indtryk og regulere følelser.

Et barn, der er træt, eller har søvnunderskud, får kortere lunte, sværere ved at koncentrere sig – og tåler mindre støj, skift og sociale krav. Det er ikke dårlig opdragelse – det er søvnens biologi.

Allerede blandt de yngste ser vi tegnene på, at de er presset.

Ifølge Vidensråd for Forebyggelse har 16 % af børn mellem 0 og 9 år betydelige mentale helbredsproblemer, og 8 % får stillet en psykisk diagnose, før de fylder 10 år.

Det betyder, at mange børn allerede i børnehavealderen lever med stress-symptomer, søvnproblemer eller følelsesmæssige reaktioner, som deres nervesystem ikke kan bære.

Hos skolebørn og unge stiger presset yderligere. Statens Institut for Folkesundhed (2024) viser, at 40 % af piger og 27 % af drenge i gymnasiealderen oplever at være stressede hver uge.

Det handler ikke om manglende robusthed – men om et samfundstempo, som hjernen ikke er bygget til.

Og samlet set får omkring 15 % af børn og unge i Danmark stillet en psykisk diagnose, inden de fylder 18 år – og tallet stiger fortsat.

Det viser, at det ikke bare er enkelte børn, der ikke kan holde til rammerne – det er en hel generation, der reagerer på et overstimulerende og uforudsigeligt livsmiljø.

Når vi samtidig ved, at WHO (2023) vurderer, at hver syvende ung globalt lever med en psykisk lidelse – og at stress-relaterede symptomer stiger mest i højindkomstlande – så ved vi også, at det her ikke handler om bare vores egen danske kultur, men om udvikling på en global skala.

Tempo, stimuli og krav overstiger biologisk kapacitet.

Samtidig dokumenterer VIVE og EVA, at lærere og pædagoger får mindre tid til relationer, fordi hverdagen er fyldt med dokumentation, brandslukning og skift.

Og Børns Vilkår (2024) viser, at over halvdelen af forældre oplever, at de mangler tid og overskud til nærvær i hverdagen.

De fleste forældre gør alt, hvad de kan – men mange oplever, at hverdagen er blevet en balanceøvelse mellem logistik, arbejde, sociale krav og børns behov for nærvær.

Vi lever i en kultur, hvor tempoet er højt overalt – ikke bare i skolen, men i hele livsrytmen. Børn vokser op i omgivelser med langt flere indtryk end tidligere generationer: lyd, lys, skærme, store grupper, transport, skift og sociale forventninger og sociale medier. Selv i børnehøjde er der sjældent stille.

Og hvor man før havde naturlige lommer af ro – som langsomme måltider, udendørs leg uden opsyn og aftener uden afbrydelser – er hverdagen i dag pakket ind i aktivitet. Det betyder, at pauserne er forsvundet lidt for os alle. Også for de voksne.

Så børn mærker ikke kun deres egen uro, men også de voksnes tempo, bekymringer og overstimulering. Børnenes nervesystem “aflæser” omgivelserne og justerer sig derefter – præcis som det er skabt til. Når man ser det sådan, bliver det tydeligt, at det ikke handler om skyld, men om struktur.

Vi har bygget et samfund, hvor der sjældent er tid til restitution – hverken for børn eller voksne. Og det rammer især dem, der har mest brug for rytme, forudsigelighed og ro til at lande.

Det bliver endnu mere tydeligt, når vi husker, at børn bliver født, før deres hjerner er færdigudviklet. De første 1000 levedage – fra undfangelse til barnet fylder tre år – er den mest sårbare og afgørende periode i hele livet. Her dannes og finjusteres forbindelserne mellem sanser, følelser og reguleringssystemer.

Alt, hvad barnet oplever i de år – rytme, tryghed, berøring, stemmeleje, søvn, stress – sætter aftryk i hjernens arkitektur.

Når rammerne i denne tid er uforudsigelige, ustabile eller overstimulerende, kan det blive det biologisk svært at finde ro senere i livet, for der kan være en tilstand af grundstress hos flere børn.

Samtidig viser Statens Institut for Folkesundhed, at antallet af børn med stress-symptomer er steget markant de sidste ti år – flere børn har hovedpine, søvnbesvær og mavepine uden fysisk forklaring. Det er tegn på et nervesystem, der er presset over længere tid.

Og vi skal heller ikke glemme os selv. For stress er blevet en folkesygdom blandt voksne. WHO betegner stress som “en global epidemi”, og ifølge Statens Institut for Folkesundhed (2024)

oplever over hver tredje voksen dansker stresssymptomer i hverdagen. OECD (2023) fremhæver, at Danmark ligger blandt de lande, hvor mentale belastninger og udbrændthed stiger hurtigst.

Det viser, at det ikke kun er børnene, der kæmper med at tilpasse sig accelerationen – det er os alle. Vi lever i et tempo, som vores biologi endnu ikke har udviklet sig til at kunne følge.

Men der er stadig håb. Ikke et hurtigt håb – men et levende håb.

For det, vi selv har skabt, kan vi også begynde at ændre, langsomt, sammen, og med blik for virkeligheden. Vi lever alle i det samme tempo, med de samme krav, den samme acceleration.

Så måske skal vi ikke bebrejde hinanden, men begynde at hjælpe hinanden med at skabe små lommer af ro – dér, hvor det kan lade sig gøre.

Nogle gange er det ikke de store forandringer, men de små – de stille øjeblikke af mikroafstemning, hvor vi justerer vores tonefald, vores blik og vores rytme, så vi mærker os forstået, spejlet og i kontakt.

Et øjeblik i løbet af dagen, hvor vi ikke skal noget. Hvor vi trækker vejret, slukker lyden, eller sidder lidt længere med et barn, der har brug for det. Ikke hver dag – men de dage, hvor det kan lade sig gøre.

Andre gange handler det om at give relationerne tid.

At turde sige: “Jeg ser, du har brug for mig lige nu.”

At vi som kolleger, forældre eller pædagoger hjælper hinanden, når en af os er presset. For ingen kan være nærværende, hvis man selv er udmattet.

Og nogle gange handler det om rytme og søvn.

At skabe genkendelighed – de små rutiner, der giver kroppen lov til at vide, hvornår dagen begynder og slutter. Et lille ritual om aftenen, et roligt måltid, en genkendelig stemme.

Det er ikke alt, der kan ændres lige nu. Men hvis vi begynder dér, hvor vi faktisk kan gøre noget – i små skridt og med venlighed – så begynder noget at vende. For det er ikke kun børnene, der kæmper med at tilpasse sig det accelererede samfund. Det gør vi alle.

Når jeg siger, at børn “ikke kan holde til rammerne”, mener jeg ikke, at de er skrøbelige. Jeg mener, at de reagerer sundt på noget usundt. De viser os, at vi er nødt til at gentænke rammerne, ikke at barnet er forkert.

Så næste gang nogen spørger: “Hvorfor reagerer børnene sådan i dag?” så kunne svaret være:

“Fordi de stadig fungerer præcis, som menneskebørn altid har gjort – men verden omkring dem har forandret sig.”

Og måske handler det ikke om at ændre børnene – men om at finde tilbage til det, de viser os:

at nærvær skaber tryghed,

at tryghed skaber mod,

og at relationer skaber styrke.

Når vi ser dem, børnene, lytter til dem og bliver hos dem, lærer de at holde til verden – fordi verden holder dem.

Vi skal bare være mange nok voksne omkring børnene, som modvægt til den tidsånd, som har taget kvaliteten af nærværet.

Kilder:

Kilder og rapporter for de data og tendenser, jeg omtaler, bygger på officielle danske og internationale undersøgelser.

Tallene kan ændre sig – men retningen er klar. Det moderne tempo overstiger vores biologiske kapacitet, og børnene viser os, hvorfor vi skal begynde at lytte.

Danske kilder

VIVE (2023) Kvalitet i dagtilbud for 0-2-årige – national undersøgelse

<https://www.vive.dk/.../kvalitet-i-dagtilbud-dx3610xb/>

EVA & VIVE (2025) Kvalitet i daginstitutioner for 3-5-årige <https://eva.dk/.../kvalitet-i-daginstitutioner-for-3-5...>

EVA (2023) Pædagogers tid og opgaver – kortlægning af opgaver og tidsforbrug.

<https://eva.dk/.../63883.../Fra%20viden%20til%20handling.pdf>

SIF (2023) Børn og unges søvn – temarapport baseret på sundhedsplejerskedata.

https://www.sdu.dk/.../2023/temarapport_boern_og_unge_soevn

SIF (2024) Stress i Danmark – med særligt fokus på unge <https://www.sst.dk/.../Stress-unge-og-personer-uden-for...>

Vidensråd for Forebyggelse (2021, 2022) Mental sundhed og psykisk sygdom hos børn og unge

<https://vidensraad.dk/.../mental-sundhed-og-psykisk...>

Børns Vilkår (2024): Børns og Unges livsvilkår. <https://bornsvilkar.dk/.../Boern-og-unges-livskvalitet...>

Børns Vilkår (2024) Svigt af børn i Danmark 2024 – Familieliv under pres.

<https://bornsvilkar.dk/svigt-af-born/>

Sundhedsstyrelsen, 2022: Tal og fakta om stress <https://www.sst.dk/.../Mental-sundhed/Stress/Tal-og-fakta>

Internationale kilder

WHO (2025) Children and young people's mental health – The case for action

<https://www.who.int/.../children-and-young-people-s...>

UNICEF: What is stress? A common feeling that affects children as much as adults, just differently.

<https://www.unicef.org/paren.../mental-health/what-is-stress>

Denmark, State of Health in the EU Country Health Profile 2023:

<https://www.oecd.org/.../denmark.../e4f0bee3-en.pdf...>

<https://www.youtube.com/watch?v=T9JKrDq6Qxo>